EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.11.24.
COM(2020) 756 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az élelmiszer- és takarmányjog, az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, valamint a növényegészségügyi szabályok és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása érdekében a tagállamokban (2017–2018-ban) végzett hatósági ellenőrzések általános működéséről

{SWD(2020) 283 final}

TARTALOMJEGYZÉK

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ 1
2. BEVEZETÉS 2
3. JOGI KERET 3
4. A TAGÁLLAMOK ÉVES JELENTÉSEINEK FELÜLVIZSGÁLATA 4
   - 4.1. A tagállamok éves jelentéseinek kézhezvétele és felülvizsgálata 4
   - 4.2. A hatósági ellenőrzések megszervezése és lebonyolítása 5
     - 4.2.1. Operatív célok és stratégiai célkitűzések 5
     - 4.2.2. Tervezett és folyamatban lévő hatósági ellenőrzések 6
     - 4.2.3. Egyedi ellenőrzési tevékenységek 6
     - 4.2.4. Erőforrások 7
   - 4.3. Az élelmiszer- és takarmányjognak, az állategészségügyi és állatjóléti szabályoknak és az ökológiai gazdálkodás szabályainak való általános megfelelés 8
     - 4.3.1. A meg nem felelések típusai 8
     - 4.3.2. A meg nem felelések elemzése 8
   - 4.4. Nemzeti auditrendszerek 9
     - 4.4.1. A hatósági ellenőrzések belső és/vagy külső auditjai 9
     - 4.4.2. Az ellenőrző szervezetek auditjai és vizsgálatai 9
   - 4.5. A nemzeti ellenőrzési tervek hatékony működését biztosító intézkedések 10
     - 4.5.1. Az élelmiszer-vállalkozók és takarmányipari vállalkozók és más releváns termelők és vállalkozók általi megfelelést biztosító intézkedések 10
     - 4.5.2. Jogszabályok érvényesítése: meg nem felelés esetén hozott intézkedés 10
     - 4.5.3. A hatósági ellenőrzési szolgálatok hatékony működését biztosító intézkedések 11
   - 4.6. Az ellenőrzési rendszer általános teljesítménye a nemzeti ellenőrzési tervek működését illetően 11
   - 4.7. A többéves nemzeti ellenőrzési tervek módosításai 11
5. A BIZOTTSÁG SZOLGÁLATAINAK ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEI A TAGÁLLAMOKBAN 12
   - 5.1. Auditok 12
     - 5.1.1. Áttekintő jelentések 14
     - 5.1.2. Néhány fontos szempont 14
6. BIZOTTSÁGI NYOMON KÖVETÉS ÉS VÉGREHAJTÁS 15
   - 6.1. Az ajánlások rendszerszintű nyomon követése 15
   - 6.2. A tagállamok támogatása 16
     - 6.2.1. Hálózatok 16
     - 6.2.2. Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért (BTSF) 18
   - 6.3. Végrehajtás 18

7. KÖVETKEZTETÉSEK 19

Ábrák jegyzéke

1. ábra: tagállamokban megvalósított missziók száma, 2017–2018..... 13
2. ábra: az elvégzett missziók száma és típusa témakörök szerint, 2017–2018 13

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

E jelentés a tagállamok és a Bizottság által 2017 és 2018 során végzett azon ellenőrzési tevékenységek általános eredményét mutatja be, amelyek célja a magas szintű egészségvédelem és bizalom biztosítása az élelmiszer- és takarmányjog, az állategészségügy és állatjólét, a növényegészségügy és növényvédő szerek, az ökológiai gazdálkodás és a minőségrendszerek terén. E területeknek meghatározó szerepük van az Európai Unió (EU) polgárainak mindennapi életében. Emellett kulcsfontosságúak az élelmiszerek, állatok és növények kereskedelmének zökkenőmentes működéséhez mind az Unión belül, mind a nem uniós országok viszonylatában.

A tagállamok feladata a kockázatalapú hatósági ellenőrzések végrehajtása, amelyek részleteit és tervezését a többéves nemzeti ellenőrzési terveik (MANCP) tartalmazzák. A hatósági ellenőrzések célja annak igazolása, hogy az élelmiszer- és takarmánylánc vállalkozói megfelelnek-e a hatályos jogszabályoknak és, amennyiben nem, a tagállamok kötelesek érvényesíteni e jogszabályokat és intézkedni a vállalkozók megfelelésének visszaállításáról. A Bizottság szolgálatai auditokon keresztül igazolják a hatósági ellenőrzések és a kapcsolódó jogérvényesítési tevékenységek tagállamok általi megvalósítását.

A legtöbb tagállam szerint a személyi, pénzügyi és/vagy felszerelési erőforrások jelentik a legfontosabb kérdést, hiszen ezek befolyásolják a többéves nemzeti ellenőrzési tervek megvalósítását. Bár a hatékonyabb adatelemzés, az informatikai eszközök használata és a dokumentumalapú ellenőrzések segítették a kihívások leküzdését egyes tagállamokban, mások arról számoltak be, hogy ellenőrzési terveiket nem tudták maradéktalanul végrehajtani.

A Bizottság úgy véli, hogy megfelelő erőforrásokat kell biztosítani a helyszíni ellenőrzésekhez. Az olyan változatos problémák esetében, mint az élelmiszercsalás[1], nélkülözhetetlen az élelmiszerek és takarmányok helyes címkézése, a helyes higiéniai gyakorlatok vágáskori alkalmazása, valamint a növényvédő szerek és helyszíni ellenőrzések megfelelő használata.

Az élelmiszer- és takarmánylánc hatósági ellenőrzéseinek tagállami végrehajtására vonatkozó bizottsági ellenőrzések világos képet adnak a munkáról, amelynek során a tagállamok igazolják és érvényesítik a vállalkozók megfelelését az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, a növényegészségügyi szabályok és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok terén. Ennélfogva jelentős mértékben hozzájárulnak a jogszabályi felülvizsgálati eljáráshoz, amely biztosítja a „célnak megfelelő” uniós jogszabályokat.

A tagállamokra vonatkozó bizottsági ellenőrzések alapján általánosságban megállapítható, hogy a tagállamok rendelkeznek az uniós követelmények

[1] A csalás az a szándékos tevékenység, amelyet vállalkozások vagy magánszemélyek alkalmaznak a vásárlók megtévesztése és az ebből származó jogtalan előny megszerzése érdekében. E tevékenységek az emberi, állati vagy növényi egészségre, az állatjólétre vagy a környezetre is veszélyt jelenthetnek. Az Élelmiszercsalás Elleni Európai Hálózat weboldalai további háttér-információkkal szolgálnak.

végrehajtásának biztosításához megkövetelt ellenőrző rendszerekkel. A bizottsági ellenőrzések egyes országokban hiányosságokat tártak fel a hatósági ellenőrzések terén, és azt jelzik, hogy van még min javítani. Tagállamoknak adott ajánlásai esetében a Bizottság rendszerszintű nyomon követést végzett, és szükség esetén egyéb végrehajtási eszközöket alkalmazott. Emellett a Bizottság a tagállamokat (és a nem uniós országokat) a „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért" (BTSF) eszközön keresztül biztosított technikai segítségnyújtással és képzéssel, valamint a tagállami szakértők szakmai egyeztetéseivel támogatta.

E jelentés néhány ajánlást ad arra, hogy a tisztviselők információs hálózataival, a magán biztosítási rendszerek információinak felhasználásával és a hatósági ellenőrzések eredményeinek közzétételével hogyan lehet tovább javítani a hatósági ellenőrzési rendszereket.

2. BEVEZETÉS

Az EU célja a magas szintű egészségvédelem és bizalom biztosítása az élelmiszer- és takarmánybiztonság, az állat- és növényegészségügy, az állatjólét, az ökológiai gazdálkodás és a minőségrendszerek terén. Az uniós polgárok joggal várnak el magas szintű követelményeket ezeken a területeken.

A meglévő átfogó uniós keret célja az, hogy biztosítsa – a termelőtől a fogyasztóig – a teljes élelmiszer- és takarmánylánc koherens ellenőrzéseit és a megfelelő nyomon követést, továbbá a hatékony belső piacot és a nem uniós országokkal folytatott kereskedelmet.

A termelőtől a fogyasztóig terjedő uniós integrált élelmiszerbiztonsági politika egyik pillére a hatékony hatósági ellenőrzési[2] rendszer, amellyel a teljes élelmiszer- és takarmányláncban igazolható a vállalkozók megfelelése az uniós szabványoknak.

A Bizottság fontos szerepet játszik az uniós szintű átfogó ellenőrzési keretben[3] és ellenőrzéseket – köztük auditokat – végez a tagállamokban.

Hatósági ellenőrzéseik végrehajtásáról a tagállamok éves jelentést nyújtanak be a Bizottságnak[4], amely ezután az alábbiak fényében jelentést tesz[5] a nyilvánosság, az Európai Parlament és a Tanács számára a tagállamokban végzett ellenőrzések átfogó működéséről:

---

[2] „hatósági ellenőrzés": az uniós tagállam illetékes hatósága által végzett bármely olyan tevékenység, amely igazolja az élelmiszer- és takarmányjognak, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályoknak, a növényegészségügyi szabályoknak és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályoknak való megfelelést, valamint azt, hogy az állatok és az áruk megfelelnek a követelményeknek.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/625 rendelete (2017. március 15.) az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, a növényegészségügyi szabályok, és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása céljából végzett hatósági ellenőrzésekről és más hatósági tevékenységekről, 116. cikk – HL L 95., 2017.4.7., 1. o.

[4] Az (EU) 2017/625 rendelet 113. cikkének (1) bekezdése.

[5] Az (EU) 2017/625 rendelet 114. cikke.

- a nemzeti hatóságok által a saját ellenőrzési tevékenységeikről benyújtott éves jelentések;
- a tagállamokban végzett bizottsági ellenőrzések eredménye.

Ez a jelentés 2017-re és 2018-ra vonatkozik.

3. JOGI KERET

Az „általános élelmiszerjog”[6] a biztonságos élelmiszerek biztosítása terén az elsődleges felelősséget az élelmiszer-vállalkozóknak/takarmányipari vállalkozóknak tulajdonítja. Külön uniós rendeletek írják elő a követelményeket az ökológiai termelés és az ökológiai termékek címkézése[7], valamint a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (oltalom alatt álló eredetmegjelölések, földrajzi jelzések, hagyományos különleges termékek)[8] esetében.

A tagállamok kötelesek igazolni, hogy a vállalkozók tiszteletben tartják-e a hatályos uniós jogot. Többéves nemzeti ellenőrzési terveik írják le az e célra szolgáló hatósági ellenőrzési rendszereket.

2019. december 14-től hatályosak a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet e követelményeire vonatkozó jogszabály-módosítások[9]. A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet tartalmazza az ilyen ellenőrzési rendszerekre, a többéves nemzeti ellenőrzési tervekre és a hatósági ellenőrzések végzésére vonatkozó követelményeket[10]. A hatósági ellenőrzésekről szóló új rendelettel bevezetett, a hatósági ellenőrzési rendszerekhez és a többéves nemzeti ellenőrzési tervekhez kapcsolódó legfontosabb követelmények a következők:

- a hatály jelenleg az állati melléktermékekre, növényegészségügyre, növényvédő szerekre, ökológiai termelésre, valamint az oltalom alatt álló eredetmegjelölések, oltalom alatt álló földrajzi jelzések és hagyományos különleges termékek jelölésére vonatkozó hatósági ellenőrzéseket is magában foglalja,
- a tagállamok kötelesek kijelölni egy szervet, amely koordinálja a többéves nemzeti ellenőrzési terv kidolgozását, koherens jellegét, felülvizsgálatát, naprakésszé tételét és a vonatkozó jelentéstételt,
- a többéves nemzeti ellenőrzési tervben le kell írni a stratégiai célokat és a benne részletezett hatósági ellenőrzések kockázat szerinti csoportosítását,

---

[6] Az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendelete (2002. január 28.) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról – HL L 31., 2002.2.1., 1. o.

[7] A Tanács 834/2007/EK rendelete az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről és a 2092/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről – HL L 189., 2007.7.20., 1. o.

[8] Az Európai Parlament és a Tanács 1151/2012/EU rendelete (2012. november 21.) a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről – HL L 343., 2012.12.14., 1. o.

[9] Az (EU) 2017/625 rendelet hatályon kívül helyezte a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, 882/2004/EK (2004. április 29.) európai parlamenti és tanácsi rendeletet.

[10] Az (EU) 2017/625 rendelet 109., 110. és 111. cikke.

- a többéves nemzeti ellenőrzési tervet nyilvánossá kell tenni, bizonyos korlátozott kivételekkel,
- a hatósági ellenőrzések megszervezésére és végrehajtására vonatkozó információkat nagyfokú átláthatóság biztosítása mellett kell nyilvánosságra hozni; ez a kötelezettség az egyes tagállamok által a Bizottsághoz benyújtott éves jelentés közzétételével is teljesíthető[11].

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet előírja a Bizottságnak[12], hogy végezzen ellenőrzéseket – köztük auditokat – a tagállamokban, a tagállamok pedig kötelesek megfelelő nyomonkövetési intézkedésekkel orvosolni az ellenőrzések során feltárt hiányosságokat[13].

4. A TAGÁLLAMOK ÉVES JELENTÉSEINEK FELÜLVIZSGÁLATA

4.1. A tagállamok éves jelentéseinek kézhezvétele és felülvizsgálata

A tagállamok benyújtották 2017-es és 2018-as éves jelentéseiket a hatósági ellenőrzésekről szóló előző rendelet alapján, amelyet a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet[14] helyezett hatályon kívül és váltott fel. A jelen értékelés alapját a Bizottság adott évek jelentéseire vonatkozó iránymutatásaiban részletezett és ajánlott szerkezet[15] képezi.

Viszonylag kevés tagállam nyújtotta be éves jelentését a Bizottság szolgálataihoz az előírt határidőre. Csak a Cseh Köztársaság, Észtország, Finnország, Lettország, Litvánia és a Szlovák Köztársaság nyújtotta be a 2017-es és 2018-as jelentését időben. Több tagállam jelentéstétele nagyon sokat késett – pl. a Bizottság az utolsó 2017-es éves jelentést 2019 áprilisában és 2020 júniusában vette kézhez, egy 2018-as éves jelentést pedig még mindig nem kapott meg.

A jelentések jelentősen eltérnek az adatok bemutatását és a bemutatott adatok természetét illetőleg. Ez nehezíti az elemzésüket és összevetésüket, és jelentős kihívás elé állítja a Bizottságot az éves jelentés elkészítése tekintetében.

Az ökológiai termelést illetően a Bizottság elemezte az Európai Számvevőszéktől kapott észrevételeket[16] és, 2018-ban, megkezdte kiküldeni a tagállamoknak a nyomonkövetési leveleket, amelyekben az ökológiai termelés éves jelentéseire vonatkozó pontosításokat és további információt kért. A 2017-es jelentési évre vonatkozóan 14 tagállam és egy

---

[11] Az (EU) 2017/625 rendelet 11. cikke.

[12] Az (EU) 2017/625 rendelet 116. cikke.

[13] Az (EU) 2017/625 rendelet 119. cikke.

[14] Az 882/2004/EK rendelet 44. cikke.

[15] A Bizottság 2008/654/EC határozata (2008. július 24.) a 882/2004/EK rendeletben meghatározott egységes integrált többéves nemzeti ellenőrzési tervről szóló éves jelentés elkészítésében a tagállamokat segítő iránymutatásokról – HL L 214., 2008.8.9., 56. o.

[16] Lásd: 04/2019. sz. különjelentés: Az ökológiai termékek kontrollrendszere javult, de továbbra is vannak még kihívások

EFTA-ország (Európai Szabadkereskedelmi Társulás) kapott levelet. A 2018-as jelentési évre vonatkozóan 24 tagállam és egy EFTA-ország[17].

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet formanyomtatvány-mintát vezetett be az éves jelentésekhez, amelyeket a tagállamok[18] elektronikusan is kötelesek benyújtani. A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet meghosszabbítja (június 30-ról augusztus 31-re) az adott információk és adatok benyújtási határidejét. A hatósági ellenőrzések, a meg nem felelési esetek típusa és száma és a tagállamok többéves nemzeti ellenőrzési tervei eredményes működésének biztosítása érdekében hozott intézkedések elektronikus úton és egységes módon történő jelentése segíti a Bizottságot az adatok elemzésében, illetve tagállamokon belüli és tagállamok közötti összevetésében.

4.2. A hatósági ellenőrzések megszervezése és lebonyolítása

Az általuk kialakított hatósági ellenőrzési rendszerek nagyban segítik a tagállamokat abban, hogy biztosítsák a jogi keret élelmiszer-vállalkozók és takarmányipari vállalkozók által történő alkalmazását. A tagállamok által benyújtott egyes kihívások és kezdeményezések illusztrálására az alábbiakban bemutatjuk e rendszerek sajátos vonatkozásait.

4.2.1. Operatív célok és stratégiai célkitűzések

Többéves nemzeti ellenőrzési terveikben a tagállamok kötelesek meghatározni a hatósági ellenőrzések megszervezésére vonatkozó stratégiai célkitűzéseket[19]. A tagállamoknak azonban csak kevesebb mint harmada (Belgium, Ciprus, Dánia, Észtország, Írország, Finnország, Franciaország, Németország és Olaszország) jelentette a saját hatósági ellenőrzéseik hatékonyságának felméréséhez használt konkrét fő teljesítménymutatókat (KPI). A fő teljesítménymutatók megadása segítené annak jobb megértését, hogy az egyes tagállamok hogyan használják fel az ellenőrzési eredményeket a többéves nemzeti ellenőrzési terv szükség szerinti módosításához.

Más tagállamok általánosabb jelleggel számolnak be arról, hogy ellenőrzéseik hogyan befolyásolják a célkitűzéseket. Hollandia például azt jelentette, hogy állatjóléti mutatókat használ a hatósági ellenőrzési programok céljainak meghatározásához. A holland illetékes hatóságok olyan konkrét projekteken keresztül is mérték az ellenőrzések hatékonyságát, mint a „Húsellátási lánc fejlesztési terve”, a „Réz a sertések takarmányozásában” és „A vöröshús vágóhidak és baromfi vágóhidak megfelelés-

[17] 2017: Belgium, Cseh Köztársaság, Dánia, Németország, Észtország, Finnország, Horvátország, Magyarország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Lengyelország, Portugália, Svédország, Norvégia; 2018: Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Németország, Észtország, Írország, Görögország, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Magyarország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Ausztria, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovénia, Svédország, Norvégia.

[18] A Bizottság (EU) 2019/723 végrehajtási rendelete (2019. május 2.) az (EU) 2017/625 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a tagállamok által benyújtott éves jelentésekben alkalmazandó formanyomtatvány-minta tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról – HL L 124., 2019.5.13., 1. o.; az (EU) 2017/625 rendelet 113. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadva.

[19] A 882/2004/EK rendelet 42. cikke (2) bekezdésének a) pontja és az (EU) 2017/625 rendelet 110. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

ellenőrzése”. Az éves jelentés szerint a célcsoport elemzések terén 2017-ben végzett munka és a hatásvizsgálatokat megelőző megfigyelési stratégiák fejlesztése komolyabb bepillantást engedett a megfelelésbe és – ennélfogva – a hatósági ellenőrzések hatékonyságába.

4.2.2. Tervezett és folyamatban lévő hatósági ellenőrzések

Az uniós jogszabályok értelmében a nemzeti hatóságoknak meghatározott kockázatalapú prioritások szerint kell tervezniük a hatósági ellenőrzéseiket[20]. Bár minden tagállam hangsúlyozta, hogy a hatósági ellenőrzések gyakoriságát kockázatalapú értékeléseken keresztül határozza meg, egyikük sem ismertette az alkalmazott módszertant.

Az európai élelmiszer-vállalkozások és takarmányipari vállalkozások tanúsítását különböző magán minőségbiztosítási rendszerek keretén belül külső megfelelőségértékelő szervezetek végzik. Ausztria, Belgium, Dánia, Hollandia és az Egyesült Királyság jelentették, hogy miként használják saját kockázatelemzésükben az e rendszerekből származó információkat. Hollandia például találkozókat szervezett e rendszerek tulajdonosaival.

4.2.3. Egyedi ellenőrzési tevékenységek

A tervezett ellenőrzési tevékenységek mellett a tagállamok egyedi ellenőrzési tevékenységekkel reagálnak a felmerülő kérdésekre. Dánia és Magyarország jelentették, hogy amikor a korábbi évekhez képest kisebb volt a rendes hatósági ellenőrzések száma, akkor növelték az ad hoc egyedi ellenőrzési tevékenységek számát.

Hollandiában a kockázatalapú megfigyelés azt mutatta, hogy a konkrét élelmiszerek célzott megfigyelése, a megfelelés célzott vizsgálata és a mikrobiológiai veszélyek ellenőrzése előnyökkel járhat, és a konkrét lépéseket megalapozó keretet biztosíthat a fogyasztók és vállalkozások számára.

2017–2018 során a tagállamok többségének a fipronil-incidenssel kellett foglalkoznia, amely Hollandiából indult és az egész Unióban a tojás és tojástermékek bevonását és visszahívását eredményezte (Belgium, a Cseh Köztársaság, Dánia, Finnország, Franciaország, Magyarország, Olaszország, Hollandia és Lengyelország jelentése külön is említette a problémát).

Több tagállam (Belgium, Dánia, Finnország, Németország, Görögország, Magyarország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Spanyolország, Svédország, Szlovénia és az Egyesült Királyság) az élelmiszercsalást és az internetes értékesítést említette sajátos kihívást jelentő területként. A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet szerinti új lehetőség a távolsági kommunikáció útján értékesítésre kínált árukon

[20] A 882/2004/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése és 43. cikke (1) bekezdésének b) pontja és az (EU) 2017/625 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése.

végzett mintavételre[21] és az élelmiszercsalás pénzügyi szankcióinak szintjére vonatkozó szabályok[22] biztosan segítik a tagállamok jogérvényesítését e területeken.

Az afrikai sertéspestis jelenléte jelentős hatósági erőforrásokat igényelt az érintett országokban a betegség felszámolásához vagy – veszély esetén – megjelenésének megelőzéséhez vagy korai észlelésének biztosításához, amint azt Észtország, Finnország, Németország, Lengyelország, Románia és Svédország jelentette.

4.2.4. Erőforrások

A tagállamok biztosítják, hogy megfelelő pénzügyi források álljanak rendelkezésre a hatósági ellenőrzések és más hatósági tevékenységek elvégzéséhez az illetékes hatóságok számára szükséges személyzet és más források biztosításához[23].

Belgium, Bulgária, Ciprus, Finnország, Németország, Görögország, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovákia, Spanyolország és Svédország hangsúlyozták, hogy a költségvetési lefaragások kisebb – esetenként a korábbi évek szintjeinél is alacsonyabb – személyzeti létszámokat és elégtelen pénzügyi és/vagy anyagi erőforrásokat eredményeztek. Finnország, Németország, Görögország, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia és Spanyolország elismerték, hogy nem tudták elvégezni a többéves nemzeti ellenőrzési tervükben szereplő összes feladatot.

A Cseh Köztársaságban, Franciaországban és Hollandiában az állategészségügy (afrikai sertéspestis, magas patogenitású madárinfluenza), a növényegészségügy (*Xylella fastidiosa*), az élelmiszercsalás és a Brexit-előkészítés egyedi problémáinak kezelése miatt emelkedtek a személyzeti létszámok.

Málta, Spanyolország és Svédország megemlítették a megfelelően képzett személyzet toborzásának nehézségeit; ez a probléma az élelmiszer-vállalkozókat és a takarmányipari vállalkozókat is érintette.

A tagállamok azt jelentették, hogy az adatelemzés és a fejlettebb informatikai rendszerek képezték azokat a fő stratégiákat, amelyekkel mérsékelni tudták a személyzeti létszámok csökkenését.

A tagállamok illetékes hatóságai úgy vélik, hogy az ellenőrzési eljárások javításának kulcstényezőjét az ismeretek nemzeti szakértőkkel való (tagállamokon belüli és tagállamok közötti) megosztása jelenti. Valamennyi tagállam üdvözölte a BTSF kezdeményezést.

---

[21] Az (EU) 2017/625 rendelet 36. cikke.

[22] Az (EU) 2017/625 rendelet 139. cikkének (2) bekezdése.

[23] A 882/2004/EK rendelet 26. cikke és az (EU) 2017/625 rendelet 78. cikke.

4.3. Az élelmiszer- és takarmányjognak, az állategészségügyi és állatjóléti szabályoknak és az ökológiai gazdálkodás szabályainak való általános megfelelés

Az élelmiszer-vállalkozók és takarmányipari vállalkozók esetében a tagállami illetékes hatóságok által feltárt meg nem felelésekre vonatkozó információt és elemzést az éves jelentések tartalmazzák.

4.3.1. A meg nem felelések típusai

A tagállamok illetékes hatóságai által jelentett meg nem felelések többsége a helyes higiéniai gyakorlatok és az infrastruktúra karbantartásának hiányosságaira, továbbá arra vonatkozott, hogy a vállalkozók elmulasztották elvégezni az önellenőrzéseket vagy nyilvántartásba venni azok eredményeit.

A tagállamokban továbbra is jelentős jogérvényesítési kihívások maradtak a növényvédő szerek forgalmazása, értékesítése, címkézése és felhasználása, valamint a végső fogyasztónak szánt élelmiszeripari termékek címkézése terén.

4.3.2. A meg nem felelések elemzése

A meg nem felelések előfordulása

Egyes jelentések megemlítették a meg nem felelések százalékos arányát. A tagállamok teljesítményének összevetésénél félrevezető lehet a százalékos arányok használata. A tagállami adatok összevetésekor egy adott tagállamban bejelentett meg nem felelések magas(abb) százalékos aránya nem feltétlenül jelenti azt, hogy abban a tagállamban rosszabb a helyzet. Éppen ellenkezőleg, azt is jelentheti, hogy abban a tagállamban jobban végzik az ellenőrzések és erőforrások kockázatalapú célzását. A jobban célzott ellenőrzések a vizsgálatok (és a feltárt meg nem felelések) magasabb számához vezethetnek.

A meg nem felelésekből származó veszélyek jellege

Az éves jelentéseknek csak egy kis része szolgált információval a hatósági ellenőrzések során talált meg nem felelésekkel összefüggő veszélyekről.

A veszélyek általában az állat- vagy növénybetegségek lehetséges terjedéséhez és/vagy megfékezésük nehézségéhez, a nyomon követhetőség elvesztéséhez és a fogyasztókat érintő olyan élelmiszerbiztonsági veszélyforrásokhoz kapcsolódnak, mint az allergének, ételmérgezés és vegyi szennyeződés.

A meg nem felelések alapvető oka(i)

A tagállamok többsége azt jelezte, hogy az élelmiszer-vállalkozók még mindig nincsenek tisztában a jogi követelményekkel. A dolgozók magas fluktuációja, a szakképzett munkaerő toborzásának nehézsége és az elégtelen képzés olyan elemek, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a vállalkozók nem megfelelően hajtanak végre egyes jogi követelményeket.

A vállalkozói infrastruktúrában tapasztalható meg nem felelések alapvető okai között kerültek említésre az alacsonyabb haszonkulcsok is.

4.4. Nemzeti auditrendszerek

4.4.1. A hatósági ellenőrzések belső és/vagy külső auditjai

A rendeletnek való megfelelésük biztosítása érdekében a tagállamoknak el kell végezniük saját ellenőrzési rendszereik auditját vagy auditáltatniuk kell magukat[24].

A tagállamok éves jelentései korlátozott információkat adtak a hatósági ellenőrzési rendszerek esetében elvégzett belső auditokról. A legtöbb jelentés csupán az elvégzett auditok számát és az ilyen (belső) auditok nyomon követésére vonatkozó általános megállapítást tartalmazza. Az éves jelentések egyike sem szolgált információval a hatósági ellenőrzési rendszerek hatékonyságáról.

4.4.2. Az ellenőrző szervezetek auditjai és vizsgálatai

A tagállamok megbízást adhatnak egyes hatósági ellenőrzési tevékenységeik elvégzésére[25]. A legtöbb tagállamban magán ellenőrző szervezetek tevékenykednek az élelmiszer-vállalkozóknak az ökológiai termelés szabályai szerinti auditálása és tanúsítása, illetve a termékek minőségrendszerek szerinti címkézése terén. E szervezetek auditálása az illetékes hatóságok feladata[26].

A tagállamok jelentései nem szolgáltak információval a magán ellenőrző szervezetekre vonatkozó ellenőrzésekről, amennyiben létezik a magán biztosítási rendszerek és a hatósági ellenőrzési terv integrációja.

Az ökológiai termelésre vonatkozó szabályok alapján a tagállamok kötelesek felügyelni az ellenőrző szervezeteket, amelyeket megbíznak a hatósági ellenőrzési feladatokkal, és e felügyeleti auditokról beszámolni a Bizottságnak. A felügyeleti auditok közé tartoznak az irodafelmérések, a megfigyelt auditok, amikor az illetékes hatóság megfigyeli az ellenőrző szervezet ellenőrei által végzett vizsgálatot, a felülvizsgálati auditok, amikor az illetékes hatóság az ökológiai vállalkozók közvetlen vizsgálata útján igazolja az ellenőrző szervezet műveleti eljárásainak való megfelelést és értékeli az ellenőrző szervezet

[24] A 882/2004/EK rendelet 4. cikkének (6) bekezdése és az (EU) 2017/625 rendelet 6. cikke.

[25] A 882/2004/EK rendelet 5. cikke és az (EU) 2017/625 rendelet 28. cikke.

[26] A 882/2004/EK rendelet 5. cikkének (3) bekezdése és az (EU) 2017/625 rendelet 33. cikkének a) pontja.

hatékonyságát, és a piaci ellenőrzések. Az illetékes hatóságok szükség esetén szankciókat alkalmazhatnak, beleértve e szervezetek megbízásának visszavonását.

4.5. A nemzeti ellenőrzési tervek hatékony működését biztosító intézkedések

4.5.1. Az élelmiszer-vállalkozók és takarmányipari vállalkozók és más releváns termelők és vállalkozók általi megfelelést biztosító intézkedések

A tagállamok eszközök, például iránymutató feljegyzések, tájékoztatási kampányok és képzések kialakításával segítették az élelmiszer-vállalkozókat az élelmiszerbiztonsági szabályozás követelményeinek teljesítésében. Dánia például állatjóléti címkét és „sárga lapos" rendszert vezetett be, hogy csökkentse az antibiotikumok használatát a sertéstenyésztésben.

A hatósági ellenőrzést végző munkatársak és az élelmiszer-vállalkozók bővülő ismeretei magasabb megfelelési arányt eredményeznek (pl. a mikrobiológiai szennyezettség terén, hogyan kell meghatározni az élelmiszerek eltarthatóságát, illetve elvégezni és értelmezni a Listeria provokációs teszteket Hollandiában).

A fogyasztókat célzó kommunikációs és figyelemfelhívó kampányokon keresztül nagyobb átláthatóságot értek el az illetékes hatóságok. Hollandia arról számolt be, hogy a hatósági ellenőrzések eredményeinek közzététele fokozta az élelmiszer-vállalkozók általi megfelelés szintjét.

4.5.2. Jogszabályok érvényesítése: meg nem felelés esetén hozott intézkedés

A tagállamoknak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat/büntetéseket kell alkalmazniuk[27].

A tagállamok a szóbeli és írásos figyelmeztetésektől kezdve az áruk lefoglalásán és megsemmisítésén át a vállalkozók jóváhagyásának (ideiglenes) törléséig és korlátozásáig egy sor intézkedést hoztak a jogszabályok érvényesítésére. Egyesek közigazgatási bírságokat alkalmaztak visszatartó erejű intézkedésként. A bírósághoz fordulás a végső eszközt jelentette.

Finnország és Luxemburg korlátozta a vállalkozók hozzáférését a pénzügyi támogatási rendszerekhez, Belgium pedig bejelentette a fogyasztókkal közvetlen kapcsolatban lévő nagyvárosi élelmiszer-vállalkozások hatósági ellenőrzéseit, az eredmények közzétételével.

Ausztria, Horvátország, Finnország, Németország, Olaszország, Lettország, Luxemburg, Málta és Portugália közölte, hogy az évek során javult az élelmiszercsalással összefüggésben más hatóságokkal (pl. adóhatóság, rendőrség) folytatott együttműködés.

[27] A 882/2004/EK rendelet 54. és 55. cikke és az (EU) 2017/625 rendelet 137., 138. és 139. cikke.

4.5.3. A hatósági ellenőrzési szolgálatok hatékony működését biztosító intézkedések

Több tagállam számolt be arról, hogy a hatósági ellenőrzések hatékonyságának és eredményességének javítása céljából (fejlett) informatikai rendszereket és adatelemzési technikákat használ. A jelentésekben foglalt néhány egyéb példa:

- tudományos innovációk alkalmazása, pl. teljes genomszekvenálás a Listeria kitörések elemzéséhez,
- az illetékes hatóságok nemzetközi minőségi szabványok, például a minőségirányítási rendszerekről (ISO 9001), az ellenőrzést végző különféle típusú szervezetek működéséről (ISO 17020) és az irányítási rendszerek auditját és tanúsítását végző testületekre vonatkozó követelményekről (ISO 17021) szóló ISO-szabványok szerinti akkreditálása,
- ellenőrzési hálózat létrehozása egyes szakosodott ágazatokban (pl. élelmiszerjavító anyagok – élelmiszer-adalékanyagok, ételízesítők, élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagok, exportellenőrzés) a hatósági ellenőrzést végző munkatársak és a vállalkozók kompetenciaszintjének növelésére.

4.6. Az ellenőrzési rendszer általános teljesítménye a nemzeti ellenőrzési tervek működését illetően

Éves jelentésükben a tagállamok rögzítik, hogy – általánosságban – hatósági ellenőrzési rendszereik ki vannak alakítva és elégségesek. A legtöbb tagállam a hatékonyság további javítását célzó tervekről is beszámol. Ennek eléréséhez leggyakrabban az informatikai rendszereket, az adatelemzést, a minőségi kézikönyveket és a képzést említették eszközként.

4.7. A többéves nemzeti ellenőrzési tervek módosításai

Egyik tagállam sem számolt be a többéves nemzeti ellenőrzési tervek konkrét változtatásairól. Az egyedül jelentett változtatások a hatósági vizsgálatok eredményein, illetve az élelmiszerek és takarmányok laboratóriumi elemzéséből nyert információkon alapultak.

5. A BIZOTTSÁG SZOLGÁLATAINAK ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEI A TAGÁLLAMOKBAN

5.1. Auditok

Az Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság (DG SANTE) „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatósága ellenőrzési tevékenységek útján figyeli, hogy megfelelően történik-e az uniós jogszabályok végrehajtása és érvényesítése az élelmiszer- és takarmánybiztonság, állategészségügy, állatjólét, növényegészségügy, ökológiai gazdálkodás és minőségrendszerek terén és a népegészségügy egyes területein[28]. Éves munkaprogramot és évközi aktualizálást[29] tesz közzé a DG SANTE honlapján.

Az Igazgatóság rendszeresen és a tagállamok illetékes hatóságaival együttműködve végzi ezeket az ellenőrzéseket.

Az auditok egyik elemét a helyszíni vizsgálatok jelentik, amelyek során a Bizottság szakértői társulnak a hatósági ellenőrzéseket végző illetékes hatóságokhoz. A tagállamok szakértői rendszeresen segítik a Bizottság szakértőinek munkáját.

A Bizottság által végzett ellenőrzések célja, hogy[30]:

- megvizsgálják az élelmiszer- és takarmányjog, az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, valamint a növényegészségügyi szabályok és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazását;
- megvizsgálják a nemzeti ellenőrzési rendszerek és az illetékes hatóságok működését és szervezését;
- kivizsgálják az alábbiakat és információkat gyűjtsenek az alábbiakról:
    - hatósági ellenőrzések és végrehajtási gyakorlatok;
    - a szabályok alkalmazásával vagy végrehajtásával kapcsolatos jelentős vagy ismétlődő problémák;
    - vészhelyzetek, felmerülő problémák vagy új fejlemények.

Az egyes auditok jelentései nyilvánosan elérhetők[31] a DG SANTE honlapján.

2017 és 2018 során az „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatóság összesen 264 missziót (főleg auditokat, illetve országlátogatásokat és tényfeltáró missziókat[32]) valósított meg a tagállamokban. A 1. ábra tagállamok szerinti áttekintést mutat a missziók számáról.

---

[28] A népegészségügyi területek ellenőrzési tevékenységei nem a 882/2004/EK vagy az (EC) 2017/625 rendelet szerint történnek, ezért nem szerepelnek ebben a jelentésben.

[29] Elérhető a következő címen: https://ec.europa.eu/food/audits_analysis/audit_programmes_en

[30] Az (EU) 2017/625 rendelet 116. cikkének (1) bekezdése.

[31] Elérhető a következő címen: http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/index.cfm

[32] Az auditok a hatósági ellenőrzések megvalósítását vizsgálják, míg az országlátogatások és tényfeltáró missziók célja információkat gyűjteni egy országról vagy több tagállamban egy adott témakörről.

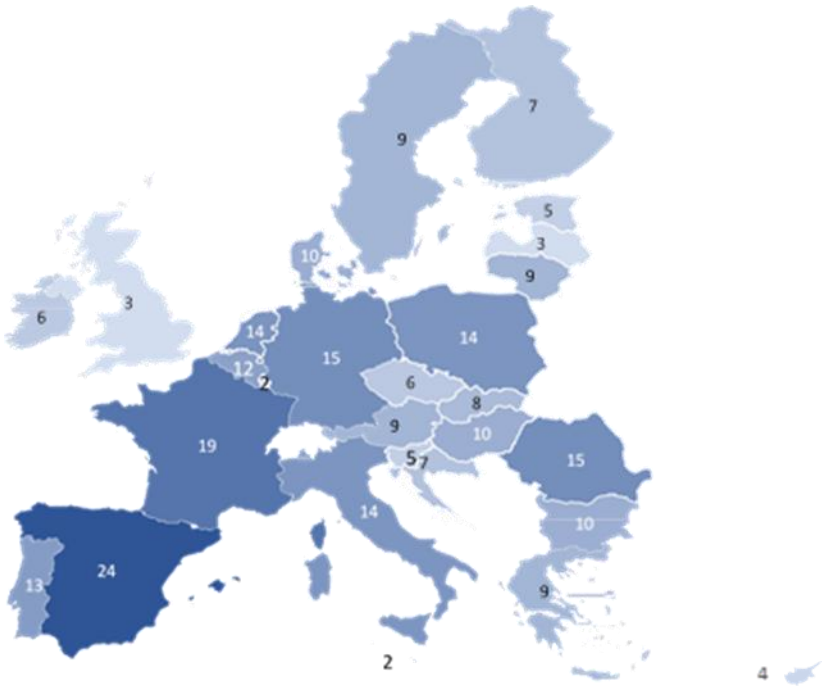

1. ábra: tagállamokban megvalósított missziók száma, 2017–2018

A 2. ábra a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet különböző témakörei szerinti missziók típusáról ad áttekintést.

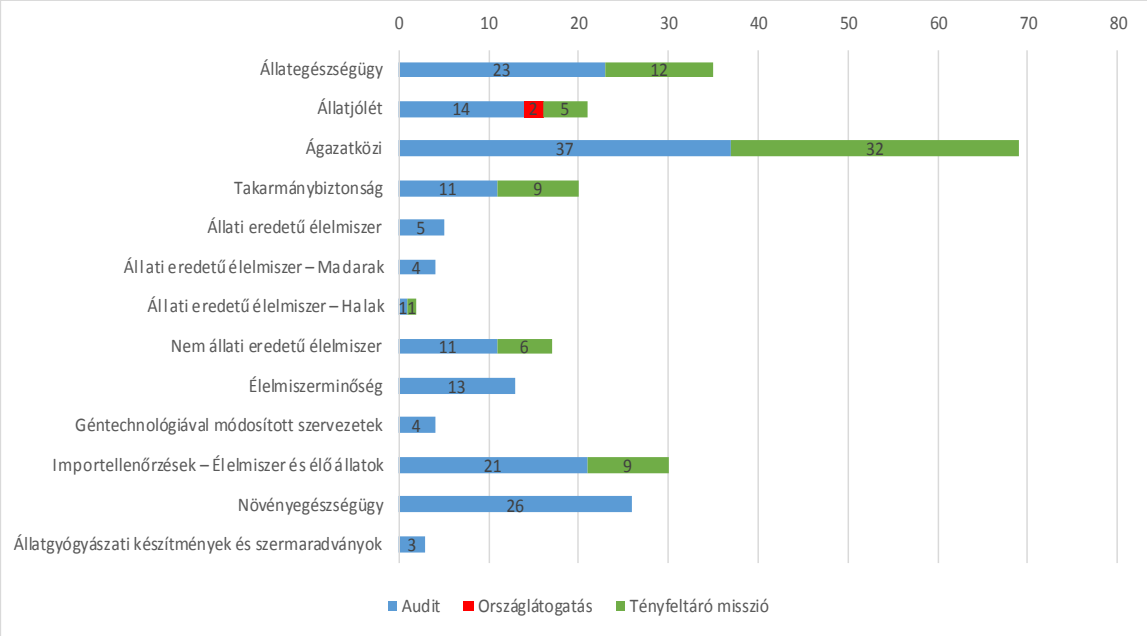

2. ábra: az elvégzett missziók száma és típusa témakörök szerint, 2017–2018

5.1.1. Áttekintő jelentések

A bizottság áttekintő jelentéseket[33] is közzétesz, amelyek az adott auditsorozathoz tartozó területet ismertetik, az ellenőrzések elvégzése és a jogszabályok alkalmazása alapján meghatározva azt, hogy mi működik és mi nem, illetve példákat hozva a tagállamok helyes gyakorlataira. E jelentések képezik az alapját a tagállami szakértők között a BTSF kezdeményezés keretén belül folytatott, a feltárt közös problémák és a helyes gyakorlatok megosztását célzó eszmecseréknek.

2017 és 2018 során a Bizottság 22 áttekintő jelentést tett közzé a tagállamokban az élelmiszer-biztonság és -minőség, az állategészségügyi és állatjólét és a növényegészségügy terén elvégzett saját ellenőrzési tevékenységeiről.

Az e jelentést kísérő szolgálati munkadokumentum[34] részletesebb leírást tartalmaz néhány fő területről, amelyeken a Bizottság 2017 és 2018 során ellenőrzéseket végzett a tagállamokban.

5.1.2. Néhány fontos szempont

A nemzeti auditrendszerek keretén belül elvégzett auditsorozat fényt derített arra, hogy az auditálási tevékenységek eredményei hozzájárulnak a hatósági ellenőrzések következetességének és hatékonyságának javításához.

Az élelmiszer-biztonság terén a fipronil-incidens nyomán indított tényfeltáró missziók hozzájárultak a hasonló incidensek uniós szintű kezeléséhez és megfékezéséhez rendelkezésre álló eszközök javításához.

Az élelmiszer-jelölést (fogyasztói információk és az egészségre és tápanyag-összetételre vonatkozó állítások), az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokat, a fogyasztásra kész élelmiszereket és az élelmiszerláncban végzett e-kereskedelemet érintő hatósági ellenőrzésekre vonatkozó auditsorozatból kiderült, hogy e területekre nagyobb figyelmet kell fordítani a hatósági ellenőrzési tervekben.

Az állategészségügy terén az afrikai sertéspestis és a madárinfluenza járványai jelentették a fő problémás területeket, ahol a Bizottság kiemelten kezelte az általa végzett ellenőrzéseket.

Az állatjólétet illetően a Bizottság befejezte az állatok tengeri és közúti szállítására vonatkozó projektet. Az állatjólét megfigyelhető javulása ellenére továbbra is komoly problémák állnak fenn. A tengeri szállítást illetően a Bizottság együttműködésre törekszik az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökséggel, hogy a haszonállat-szállító hajók jobban betartsák az állatjóléti követelményeket.

---

[33] Elérhető a következő címen: http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/index.cfm

[34] A dokumentumot kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum: A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az élelmiszer- és takarmányjognak és az állategészségügyi és állatjóléti szabályoknak való megfelelés igazolása biztosítása érdekében a tagállamokban (2017–2018 között) végzett hatósági ellenőrzések általános működéséről.

Egy, a sertések jólétére vonatkozó kétéves munkaprogram a rutinszerű farokkurtítás gyakorlatát vizsgálta; e területen továbbra is nagy kihívást jelent a jogszabályok komoly és egységes érvényesítése.

A kommenzális baktériumok és zoonózisbaktériumok antimikrobiális rezisztenciájának figyelésére vonatkozó két audit több lehetőséget is feltárt a meglévő megoldások javítására.

A *Xylella fastidiosa* baktérium okozta járványgócok 2013 óta komoly gazdasági károkat okoztak Olaszország és Spanyolország olajfa- és mandulaültetvényeiben. A kórokozó a mezőgazdasági, kertészeti és erdei fajok széles skáláját veszélyezteti. A járványokkal sújtott tagállamokban végzett rendszeres auditok annak vizsgálatát célozták, hogy a bevezetett intézkedések biztosítják-e a felszámolást vagy – ha az nem lehetséges – a megfékezést az Unióban való további terjedés kockázatának csökkentése érdekében.

A Bizottság észlelt bizonyos javulásokat a növényvédő szerek (PPP) engedélyezése, forgalmazása és fenntartható használata terén. A tagállamoknak azonban kezelniük kell a PPP engedélyezési folyamat, az integrált növényvédelmi rendszerek, a nemzeti cselekvési tervek és a kijuttatáshoz használt berendezések felülvizsgálata terén meglévő hiányosságokat. A Bizottság, a tagállamokkal együtt, megkezdte a harmonizált kockázati mutatók kialakításának folyamatát[35], hogy becslést adhasson a növényvédő szerek használatával összefüggő kockázatok alakulásáról.

A tagállami hatósági ellenőrzések javítását igénylő másik azonosított területet a biocid termékekre vonatkozó ellenőrzések képezték; e termékek gyakran nincsenek engedélyezve ahhoz a piachoz, amelyen használatuk történik.

6. BIZOTTSÁGI NYOMON KÖVETÉS ÉS VÉGREHAJTÁS

6.1. Az ajánlások rendszerszintű nyomon követése

A Bizottság által végzett auditok rendszerint korrekciós intézkedésekre vonatkozó ajánlásokhoz vezetnek. A tagállamok kötelesek elvégezni a kezeléshez szükséges intézkedéseket[36] és azokat cselekvési tervekben leírni.

Az általános nyomonkövetési auditok néven ismert rendszeres tömbösített üléseken keresztül a DG SANTE „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatósága rendszerszintű nyomon követést végez az illetékes hatóságok által az audit jelentésekben adott ajánlások teljesítése érdekében végzett intézkedések terén. Ezek az általános nyomonkövetési auditok lefedik az összes ágazatra vonatkozó valamennyi „nyitott” ajánlást, az eredmények közlése pedig országprofilokban történik (lásd alább).

[35] A peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2009/128/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdése – HL L 309., 2009.11.24., 71. o.

[36] A 882/2004/EK rendelet 45. cikkének (3) és (5) bekezdése és az (EU) 2017/625 rendelet 117. cikkének a) pontja és 119. cikkének a) pontja.

E folyamat a feltárt hiányosságok nagy többségének kezeléséhez továbbra is hatékonynak bizonyult.

Az esetek kis számában – amikor az audit eredménye különösen problémás – ágazatspecifikus nyomonkövetési auditok keretében történik a tagállamok által sürgősen megvalósítandó intézkedések nyomon követése.

2018. december végén a tagállamok korrekciós intézkedéseket hoztak vagy kielégítő kötelezettségvállalással szolgáltak a hiányosságok elfogadható időn belüli kezelésére:

- a 2014–2016-os jelentéstételi ciklusban végzett auditokból származó ajánlások 96 %-a esetében; és

- a 2015–2017-es jelentéstételi ciklusban végzett auditokból származó ajánlások 95 %-a esetében[37].

Az auditok előkészítéséhez és a politikai döntéshozók tájékoztatásához fontos a specifikus országismeret. A DG SANTE „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatósága ezért végzi az országprofilok fenntartását és közzétételét. Ezek aktualizálásával biztosítható a folyamat átláthatósága.

Ezek az országprofilok nyilvánosan elérhetők[38] és valamennyi tagállam esetében áttekintést adnak a következőkről:

- az utoljára közétett öt auditjelentés;
- a tagállamok által az auditok és auditajánlások nyomán eszközölt intézkedések bizottsági értékelése;
- az ellenőrzések megszervezése a tagállamokban, az általuk szolgáltatott információk alapján;
- a tagállamok által szolgáltatott, tagállami honlapokra mutató linkek.

6.2. A tagállamok támogatása

A Bizottság hálózatokon és képzésen keresztül támogatja a tagállamokat uniós jogérvényesítési kapacitásuk javításában.

6.2.1. Hálózatok

Az „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatóság több hálózatnak, illetve a tagállamok és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes tagországai illetékes hatóságainak tisztviselőiből álló munkacsoportnak ad helyet arra, hogy megvitassák és előmozdítsák az uniós jog bizonyos vonatkozásait.

[37] A nyomonkövetési mutató egy hároméves gördülő cikluson alapul, figyelembe véve a tagállamok időigényét az auditájánlások nyomán elkészítendő cselekvési tervhez, valamint az intézkedések megvalósításának időigényét.

[38] Elérhető a következő címen: https://ec.europa.eu/food/audits-analysis/country_profiles/index.cfm

2008 óta két hálózat végez rendszeres találkozókon eszmecserét a többéves nemzeti ellenőrzési tervek előkészítési, megvalósítási és jelentéstételi, valamint a hatósági ellenőrzések nemzeti auditrendszereinek megvalósítási tapasztalatairól. 2017 és 2018 során a többéves nemzeti ellenőrzési tervek hálózata kilenc alkalommal ült össze. E találkozók főleg az éves jelentések formanyomtatvány-mintáinak kialakításával és véglegesítésével foglalkoztak[39]. 2018-ban az egyik alcsoport találkozót a többéves nemzeti ellenőrzési tervek előkészítésére vonatkozó iránymutatások felülvizsgálatának szentelték[40]. A többéves nemzeti ellenőrzési tervek hálózata az éves jelentések formanyomtatvány-mintájának elektronikus változatát – a „Hatósági ellenőrzések éves jelentése – AROC" eszközt – is kidolgozta, hogy segítse a tagállamok felkészülését a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet végrehajtására.

2017 és 2018 során a nemzeti auditrendszerek hálózata négy alkalommal ült össze. A találkozók elősegítették a tapasztalatokról és közös problémákról folytatott eszmecserét, azonosították a tagok közötti helyes/legjobb gyakorlatokat, és a hálózat kezdeményezte az auditok végzésére vonatkozó iránymutatások felülvizsgálatát[41].

Az állatok szállítási közbeni védelméhez tartozó nemzeti kapcsolattartó pontok tagállami hálózata 2010 óta találkozik rendszeresen, hogy megossza a közös problémákra vonatkozó ismereteket és megoldást találjon az állatjóléti követelmények szállítási közbeni megvalósítására és érvényesítésére. E hálózat 2014 óta olyan konszenzusos hálózati dokumentumokat készít, amelyek iránymutatást adnak az állatjóléti követelmények gyakorlati megvalósításához és azonosítják az ellenőrzések helyes gyakorlatait. 2017 és 2018 során a nemzeti kapcsolattartó pontok hálózata négy alkalommal ült össze, hogy megvitassa az éves jelentések szállítási állatjóléti ellenőrzések miatti változásait, az el nem választott borjak szállítását, illetve az állatok nem uniós országokba és szélsőséges hőmérsékleten történő szállítását. 2017-ben a nemzeti kapcsolattartó pontok hálózata véglegesítette a közúti élőállat-exportról szóló hálózati dokumentumot.

2017 és 2018 során a peszticidek fenntartható használatának munkacsoportja öt alkalommal ült össze. 2017-ben a Bizottság közzétette első jelentését a peszticidek fenntartható használatára vonatkozó jogszabály (fenntartható használatról szóló irányelv) végrehajtásáról[42]. A csoport intenzív vitát folytatott e jelentésről és a fenntartható használatról szóló irányelv egyes tagállamokban való végrehajtásáról, kiegészítve a kezdeti nemzeti cselekvési tervek felülvizsgálatával[43]. 2018-ban a megbeszélések középpontjában a Bizottság által kialakított harmonizált kockázati mutatók, a

[39] (EU) 2019/723 rendelet – HL L 124., 2019.5.13., 1. o.

[40] A Bizottság 2007/363/EK határozata – HL L 138., 2007.5.30., 24. o.

[41] A Bizottság 2006/677/EK határozata – HL L 278., 2006.10.10., 15. o.

[42] A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a tagállamok nemzeti cselekvési terveiről és a peszticidekről szóló 2009/128/EK irányelv végrehajtásában elért haladásról

[43] A tagállamoknak először 2012. novemberig kellett elfogadniuk a nemzeti cselekvési terveket a fenntartható használatról szóló irányelv végrehajtásához. E tervekben mennyiségi célokat, célértékeket, intézkedéseket és ütemterveket kell megállapítani a peszticidhasználat kockázatainak és hatásainak csökkentésére. E terveket legalább ötévente felül kell vizsgálni.

fenntartható használatról szóló irányelv környezetvédelmi kérdései, valamint az integrált növényvédelem végrehajtása és mezőgazdasági üzemek szintjén történő értékelése kapcsán felmerült tagállami kihívások álltak.

A növényvédő szerek (PPP) összetételével és az e területre vonatkozó jogszabályok érvényesítésével foglalkozó munkacsoportok célja a 2012 és 2016 között elvégzett auditsorozat során feltárt főbb gyengeségek kezelése a PPP forgalomba hozatalára vonatkozó hatósági ellenőrzéseket illetően. 2017 és 2018 során egy alkalommal ült össze a PPP összetételével és elemzésével foglalkozó munkacsoport azzal a céllal, hogy referenciadokumentomokat alakítson ki, amelyek iránymutatást adnak a tagállamoknak az elemzési stratégiához és az elemzési eredmények értelmezéséhez. A PPP jogszabályok érvényesítésével foglalkozó munkacsoport 2017-ben két, míg 2018-ban egy alkalommal ült össze. E találkozók egyike munkaértekezlet volt, amely a nagyméretű raktárak hatósági ellenőrzéseivel, a kikötői importellenőrzésekkel és a növényvédő szerek gyártóinak vizsgálataival foglalkozott. Ez hasznos alapot szolgáltatott a tagállamoknak az e téren végzett vizsgálatok javításához.

6.2.2. Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért (BTSF)

A BTSF egy bizottsági kezdeményezés, amelynek célja képzés szervezése az uniós élelmiszerjog, takarmányjog, állategészségügyi és állatjóléti szabályok, valamint növényegészségügyi szabályok, ökológiai gazdálkodás és minőségrendszerek terén érdekelt felek részére. A Bizottság által végzett ellenőrzések (pl. auditok) eredménye segít a képzési igények meghatározásában. A 2017. és 2018. évi BTSF program[44] olyan különböző témakörökről szóló munkaértekezleteket tartalmazott, mint az antimikrobiális rezisztencia megelőzése és ellenőrzése, az állategészségügyi szolgálatok természeti katasztrófákra való felkészültsége és a belső auditokra vonatkozó képzés.

6.3. Végrehajtás

Amikor egy tagállam uniós jogot sért, a Bizottság eseti alapon határozza meg a megfelelő intézkedéseket a saját „Uniós jog: jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén” megközelítésével összhangban[45]. Az intézkedések a tagállami hatóságok megfelelő szintjeivel az uniós jog helyes alkalmazását célzó kapcsolatfelvételektől kezdve EU Pilot kommunikációk és/vagy kötelezettségszegési eljárások indításáig terjedhetnek olyan esetekben, ahol egyértelmű és stabil jogi alap áll rendelkezésre, illetve ha a megfelelést ösztönző mindegy egyéb lehetőséget kimerítettek. Az élelmiszer-biztonság terén a kötelezettségszegési eljárásokon kívüli jogérvényesítési eszközök közé tartozik a biztosítási intézkedések vagy védintézkedések alkalmazása is. Ezek az állatok, növények, élelmiszerek és takarmányok kereskedelmére és szállítására vonatkozó óvintézkedésektől az adott jogszabályoknak megfelelő védintézkedésekig terjedhetnek.

---

[44] A BTSF éves jelentéseihez lásd: https://ec.europa.eu/chafea/food/bookshelf/reports/index_en.htm

[45] Lásd: https://ec.europa.eu/info/publications/communication-commission-eu-law-better-results-through-better-application_en

Az első lépést – szükség esetén – az adott tagállamhoz címzett magas szintű levél jelenti, majd ezt követik a kötelezettségszegési eljárás pert megelőző és peres szakaszai[46].

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet hatálya alá tartozó területeken 2017 és 2018 során egy kötelezettségszegési eljárás került az Európai Unió Bírósága elé. A Bizottság 2018 májusában úgy határozott, hogy eljárást indít az Európai Unió Bíróságon Olaszország ellen amiatt, hogy az nem megfelelően akadályozta a *Xylella fastidiosa* zárlati károsító további terjedését Pugliában[47].

7. KÖVETKEZTETÉSEK

Az EU stabil jogszabályi kerettel rendelkezik az ellátási lánc biztonsági kockázatainak ellenőrzéséhez. A hatósági ellenőrzésekről szóló éves jelentéseikben a tagállami hatóságok bizonyították, hogy továbbra is fontos szerepet játszanak – a hatósági ellenőrzések megszervezésén keresztül – a vonatkozó uniós követelményeknek való megfelelés és a jogérvényesítés figyelésében és igazolásában.

A mellékelt szolgálati munkadokumentum részletezi a tagállamokban annak igazolására végzett bizottsági ellenőrzéseket, hogy a tagállamok megfelelően teljesítik és érvényesítik az élelmiszer- és takarmányjogra, az állategészségügyre és állatjólétre, a növényegészségügyre és növényvédő szerekre vonatkozó uniós követelményeket. Az ellenőrzések eredményei azt mutatják, hogy a tagállamok mindenütt rendelkeznek az általánosan elfogadható szintű megfelelés biztosításához megkövetelt ellenőrző rendszerekkel. A bizottsági ellenőrzések azonban továbbra is hiányosságokat tárnak fel a hatósági ellenőrzések terén, és ezzel azt jelzik, hogy van még min javítani.

Az élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos laza hozzáállás mindig rosszul sül el, és nemcsak a közegészségügyet veszélyeztetheti, hanem polgáraink és kereskedelmi partnereink uniós élelmiszerrendszerbe vetett bizalmát is érintheti. Az élelmiszer-biztonságot illetően sosem ülhetünk a babérjainkon, és a tagállamok többéves nemzeti ellenőrzési terveiben foglalt összes tervezett ellenőrzési tevékenységet el kell végezni. Mindazonáltal a 2017-es és 2018-as éves jelentések ismét rávilágítanak arra, hogy számos tagállamnak nehézséget okoz az előírt hatósági ellenőrzésekhez szükséges kellő pénzügyi erőforrások biztosítása.

Az auditajánlások rendszerszintű nyomon követése általánosságban azt mutatja, hogy a tagállamok megfelelő korrekciós intézkedéseket hoznak a feltárt hiányosságok kezelésére. Az éves jelentések a tagállamok folyamatos erőfeszítéseit is kiemelik, amelyek az ellenőrzések hatékonyságát és eredményességét hivatottak javítani, különösen jobb informatikai rendszerek, adatelemzés, minőségi kézikönyvek és képzés útján.

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet elfogadása jelentős változásokat eredményezett, amelyek hozzájárulnak a hatósági ellenőrzések javításához.

---

[46] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke.

[47] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_3805

A többéves nemzeti ellenőrzési tervek koherenciájának biztosításához a tagállamoknak ki kell jelölniük egy szervet, amely koordinálja a tervek kidolgozását, illetve a megvalósításukhoz, felülvizsgálatukhoz és aktualizálásukhoz szükséges információgyűjtést. A többéves nemzeti ellenőrzési tervekben fel kell tüntetni a stratégiai célkitűzéseket és azt, hogy a hatósági ellenőrzések rangsorolása és az erőforrások elosztása miként tükrözi e prioritásokat.

Az átláthatóságot illetően a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet előírja a többéves nemzeti ellenőrzési tervek nyilvános elérhetőségét. A tagállamok emellett az éves jelentésük közzététele útján is teljesíthetik az átláthatóságra vonatkozó követelményeket.

A tagállamok által benyújtandó éves jelentések formanyomtatvány-mintájának bevezetése elősegíti a tagállami hatósági ellenőrzésekre vonatkozó összehasonlítható információk és adatok gyűjtését a teljes uniós agrár-élelmiszeripari lánc mentén, és hozzájárul a Bizottság éves jelentésének zavartalanabb összeállításához és közzétételéhez.

A partnerségben dolgozó Bizottság továbbra is elkötelezetten támogatja tagállamokat abban, hogy a hálózatokon és a BTSF kezdeményezésen keresztül folyamatosan javítsák hatósági ellenőrzési rendszereiket.